

GJEMLESTAD KRAFTVERK AS

c/o Forte Vannkraft AS Rådhusgata 17
0158 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ole Martin Aanonsen, 37 01 78 51

Oversendelse av tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet - Gjemlestad Kraftverk AS

Vi viser til søknad om utslippstillatelse datert 26. oktober 2022.

Vedtak

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir med dette Gjemlestad Kraftverk AS tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet i forbindelse med bygging av vannvei i tunnel mellom inntak og planlagt kraftstasjon i Litleåne ved Gjemlestad, Kvinesdal kommune

Tillatelsen er gitt etter lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 16. Tillatelsen gjelder fra 25. november 2022. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr i brev av 26. oktober 2022, hvor vi varslet at vi vurderte å ta gebyr i samsvar med gebyrsats 6. Valg av gebyrsats 6 begrunnes med en medgått arbeidsmengde tilsvarende inntil et ukesverk. Dette er også på linje med tilsvarende saker hos andre statsforvalterembeter. Vedtak om gebyrsats 6 medfører at bedriften skal betale et gebyr på kroner 35 000.

Vedtaket om gebyr er gjort i medhold av forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Frister

Tabell 1: Oversikt over aktuelle tiltak det er gitt spesifikke tidsfrister for i tillatelsen.

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Sende oppdatert måleprogram for utslippskontroll til Statsforvalteren i Agder	Innen anleggsstart	8.3
Rapportering av måledata til Vannmiljø	Minimum én gang per år	8.4.1
Sende kvartalsrapport til Statsforvalteren i Agder	Innen en måned etter siste analyseresultat for kvartalet foreligger	8.4.2
Sende sluttrapport til Statsforvalteren i Agder	Innen seks måneder etter at anleggsarbeidet er sluttført	8.4.2

Se også tillatelsens vilkårsdel for utfyllende bestemmelser knyttet til tiltakene og tidsfristene.

Kort om bakgrunnen for saken

Etter forurensningsloven § 7 må ingen sette i gang tiltak som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter unntaksreglene i § 8, er regulert i forskrift etter § 9 eller tillatt etter vedtak med hjemmel i § 11. Generelt er det slik at alminnelig forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet er tillatt etter forurensningsloven § 8 første ledd.

Statsforvalteren i Agder orienterte i sitt hørings svar til detaljplan for miljø og landskap, datert 12. mars 2022, at tiltakshaver burde avklare behovet for å innhente tillatelser etter forurensningsregelverket i god tid før anleggsstart. Tiltakshaver sendte i brev datert 5. september 2022 en forespørsel om anleggsarbeidene kunne vurderes å falle inn under forurensningsloven § 8 om midlertidig anleggsarbeid.

I vårt brev datert 26. oktober 2022 påpekte vi at den planlagte utbyggingen medfører fare for nevneverdig skade og ulempe for miljøet, og vi ba derfor tiltakshaver søke om utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Gjemlestad Kraftverk AS søkte derfor den 26. oktober 2022 om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av rensset tunneldrivevann i forbindelse med etablering av vannveg i tunnel mellom inntak og kraftverk i Litleåne, Kvinesdal kommune. Tillatelsen omfatter også alminnelige anleggsarbeider i forbindelse med deponering av steinmasser, etablering av anleggsveier og bygging av kraftstasjon og rørgate.

Tiltaket vil utnytte et fall på om lag 46 meter etter en høyeste regulerte vannstand i dammen på 166 moh.

Vi viser til NVEs vedtak om konsesjon for Gjemlestad kraftverk datert 1. november 2019 og godkjenning av detaljplan for miljø og landskap, datert 21. april 2022 for tekniske spesifikasjoner for de planlagte tiltakene.

Oppstart av anleggsfasen er utsatt i påvente av utslippstillatelse fra Statsforvalteren i Agder, og vi forventer oppstart i løpet av kort tid etter at utslippstillatelsen foreligger. Antatt anleggsperiode er estimert til et år. Tunneldelen av anlegget er planlagt drevet fra nedstrøms tunnelpåhugg og oppover mot inntaket i elva.

Anleggsarbeider i forbindelse med tunneldriving gir avrenning i form av en blanding mellom drivevann og innlekket vann. Dette vannet inneholder ulike fraksjoner mineralsk suspendert stoff og sprengstoffrester, og vannet kan også ha avvikende pH fra hva som naturlig kan forventes i området.

I dokumentasjonen tiltakshaver har sendt inn, er det vist til at det skal etableres et rensesystem som skal sikre sedimentasjon av mineralske partikler og oppsamling av oljeforbindelser ved å lede tunnelvannet gjennom et flerkamret kontaineroppsett. Det er også vist til at den ansvarlige skal ta prøver av slam fra rensenanlegget før videre håndtering på egnet deponi. I søknaden foreslår tiltakshaver grenseverdier og overvåkning for aktuelle parametere som vist i tabell 2. Forslaget er basert på erfaring og utslippstillatelser fra andre tilsvarende prosjekter.

Tabell 2: Forslag til utslippsgrenser fra rensenanlegget for tunnelvann

Parameter	Grenseverdi for utslipp	Prøvetakingsfrekvens
Suspendert stoff (SS)	100 mg/l	Ukentlig stikkprøvetaking
Oljeforbindelser	5 mg/l	Ukentlig stikkprøvetaking
Surhet	Intervallet mellom pH 6 og 8	Kontinuerlig logging
Turbiditet	Grense tilpasses SS-kravet etter korrelasjonsanalyse	Kontinuerlig logging

Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Avfallsforskriften

Avfallsforskriften inneholder forpliktende krav om håndtering av farlig avfall, og skal sikre at farlig avfall tas hånd om på en slik måte at det ikke skaper forurensning eller skade på mennesker eller dyr.

Nasjonalt prioriterte stoffer

Forurensningsmyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) med mål om at utslipp av slike stoffer blir stanset, jf. Klima- og miljødepartementet, *Handlingsplan for ein giftfri kvardag 2021–2024*.

Tillatelser etter andre lover

NVE gav i vedtak datert den 12. mars 2014 konsesjon til utbygging av Gjemlestad kraftverk. Den 1. november 2019 traff NVE vedtak om ny konsesjon for Gjemlestad kraftverk som erstattet den gamle konsesjonen, og i vedtak datert 5. desember 2019 gav NVE forlenget byggefrist med fem år frem til 23. februar 2025.

NVE godkjente detaljplan for miljø og landskap i vedtak datert 21. april 2022.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Driving av tunneler medfører utslipp i vannfase bestående av suspenderte partikler, sprengstoffrester og eventuelt oljeforbindelser fra produksjonen som følge av drivstoffspill, slangebrudd og lignende. Anleggsvirksomheten er i seg selv også støyende og kan være til ulempe for omkringliggende støyfølsom bebyggelse.

Som følge av de mulige ulempene knyttet til utslipp fra tunneldrivingen, må tiltakshaver etablere rense- og overvåkningssystemer for å begrense den negative påvirkningen så langt det lar seg gjøre med rimelige midler.

Tiltakshaver må også sørge for at det foreligger rutiner som sikrer overholdelse av øvrig regelverk knyttet til bedriftens aktivitet, herunder oppbevaring av kjemikalier og håndtering av alle typer avfall, herunder også avfall av mineralsk opphav.

Suspendert stoff

Suspendert stoff vil kunne tilslamme elvestrekninger nedstrøms utslippspunktet, og på den måten sterkt endre de fysiske forholdene for bunnlevende organismer. Dette kan for eksempel tette igjen hulrommene på elvebunnen hvor fiskerogn og yngel er avhengig av oksygenrike vannstrømmer og skjul. Finpartikulært løst stoff av mineralsk eller organisk opphav kan også redusere siktdyp og dermed lysgjennomgang i vannet. Dette kan endre organismers mulighet til å drive fotosyntese, som igjen kan redusere næringsproduksjonen i resipienten.

Mange metaller fra berggrunnen og tilførte miljøgifter fra anleggsarbeidene binder seg til partikler og vil dermed kunne fjernes ved sedimentering i rensesystemet for å begrense spredning videre ut til resipient. Vi velger derfor å sette en utslippsgrense på 100 mg/l suspendert stoff. Akkreditert metode for analyse av suspendert stoff måles ved stikkprøver, og det er derfor nødvendig å overvåke rensesystemet med kontinuerlig måling av turbiditet for å kunne etablere en korrelasjon mellom turbiditet og suspendert stoff.

Nitrogen og pH

Vanligvis er sprengstoffet som benyttes ved tunneldriving nitrogenbasert. Under tunneldriving og annen sprenging vil sprengstoffrester, i all hovedsak ammonium (NH_4^+) og nitrat (NO_3^-), løses i vann og transporteres med prosessvannet ut til resipient. Ved normal pH og temperatur vil ammoniakk (NH_3) og ammonium være i en likevekt forskjøvet mot ammonium, men ved økende pH og temperatur, vil likevekten forskyves mot ammoniakk, som er giftig for vannlevende organismer. Nitrogenforbindelser har også en gjødselende effekt, selv om denne er begrenset i ferskvannssystemer av lavt fosfatinnhold i vannet. Det er i dag vurdert som vanskelig å rense nitrogenforbindelser i anleggsvann på en kostnadseffektiv måte.

Ved bruk av sementprodukter som sprøytebetong eller under støpearbeider, vil pH i vannet ut fra tunnelen kunne være betydelig forhøyet. Utslipp av vann med pH utenfor et normalt forekommende konsentrasjonsintervall kan i seg selv være skadelig for naturmiljøet.

For å redusere risiko for utslipp av vann med avvikende pH og for å sikre at mengden ammoniakk i vannet ikke overskrider miljøskadelige nivåer, stiller vi derfor vilkår om at pH skal ligge innenfor et gitt intervall som er naturlig for området.

Datagrunnlaget for naturlige bakgrunnsverdier i småvannene rundt Litlelåne er ikke veldig godt, men det foreligger mye data fra målinger oppstrøms og nedstrøms kalkdosereren i Litlelåne. For ukalket vann ligger pH ned mot 5,0, og etter kalking er pH hevet til om lag 6. Med bakgrunn i at kalkdosereren er oppstrøms anlegget, legger Statsforvalteren til grunn at det er pH-verdiene for kalket vann som skal benyttes som nedre grense for pH-verdier ut av renseanlegget. Øvre grense er fastsatt for å ha tilstrekkelig handlingsrom til å forebygge giftighet som følge av negativ påvirkning fra sprengstoffrester. I tillegg til kontinuerlig overvåkning, må bedriften ha installert systemer som kan justere pH, slik at pH i utslippet til enhver tid er innenfor det fastsatte intervallet. Systemet for justering av pH skal være knyttet opp mot et alarmsystem.

Oljeforbindelser

Under anleggsarbeider kan det oppstå oljeholdig utslipp fra lekkasjer fra maskiner og tanker for lagring av drivstoff, kjemikaliebruk under forskalingsarbeider, brudd på hydraulikksystemer og reparasjonsarbeider eller vask av maskinparken innenfor anleggsområdet.

Bedriften skal gjennom sin internkontroll sikre at det foreligger rutiner som forebygger denne typen utslipp, hvilke tiltak som skal gjennomføres dersom forurensning oppstår og hvordan forurenset næringsavfall skal håndteres.

For å forhindre skade på naturmiljøet har Statsforvalteren fastsatt en grenseverdi for øvre tillatte mengde olje lik 5,0 mg/l i vannet ut fra renseanlegget.

Vaskeplasser og verksteder

Det tillates ikke etablert verksteder og vaskeplasser for maskinparken med direkte avrenning til resipient. Verksteder for anleggsmaskiner skal ha tett dekke. Vaskehaller skal ha tatt dekke og ha installert oljeutskiller. Oljeutskilleren skal tilfredsstillende grenseverdien på 5,0 mg/l, jf. avsnittet om oljeforbindelser.

Det er ikke tillatt å vaske betongbiler, herunder også betongrenner og betongpumpesystemer, på anleggsområdet uten at vaskevannet ledes gjennom et renseanlegg med pH-justering. Alle grenseverdier i tillatelsen gjelder også for vaskevann fra betongbiler.

Avfallshåndtering

All tjenesteproduksjon og anleggsvirksomhet genererer avfall i ulike mengder av ulike fraksjoner. I tillatelsens vilkår er det gitt generelle føringer for hvilke krav som gjelder for avfallshåndtering.

Bedriften skal ha rutiner for oppsamling av plastrester, skytetråd og annet avfall som oppstår under anleggsarbeidene.

Overskytende løsmasser som oppstår under anleggsvirksomheten, herunder bunnrenskemasser og slam fra renseanlegg og sedimentasjonsdammer, defineres i henhold til forurensningsloven §§ 27 første ledd og 27a. som næringsavfall. Den som produserer avfallet plikter å bringe avfallet til avfallsanlegg med gyldig tillatelse, eller sørge for at avfallet gjennomgår gjenvinning, slik at det opphører å være avfall eller på annen måte kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville ha blitt brukt, jf. forurensningsloven § 32.

For å sikre ivaretagelse av mineralske ressurser og en sirkulær økonomi, mener Statsforvalteren det i størst mulig grad bør tilrettelegges for fremtidig nyttiggjøring av rene steinmasser fra prosjektet, fremfor deponering av et masseoverskudd.

I tillatelsen har Statsforvalteren i Agder satt vilkår om at bedriften skal ha rutiner for prøvetaking av bunnrenskemasser og slam fra sedimentasjonsdammer og renseanlegg, slik at disse massene kan klassifiseres i henhold til Miljødirektoratets veileder «Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn» – TA 2553/2009. Masser som er under grenseverdien for tilstandsklasse 2 kan fritt benyttes som rene masser i deponiene som vist i prosjektets detaljplan for miljø og landskap.

Masser som har verdier som overstiger grenseverdien for tilstandsklasse 2 tillates ikke deponert eller gjenbrukt på annen måte i anleggsområdet uten at dette er gitt særskilt tillatelse til dette fra forurensningsmyndigheten. Bakgrunnen for dette er at det er forbudt å etablere nye lokaliteter med forurenset grunn uten at det er gitt tillatelse til dette etter forurensningsloven § 11.

Det er Miljødirektoratet som er forurensningsmyndighet i denne typen saker, men Statsforvalteren i Agder kan anmode om å få denne myndigheten delegert for enkeltsaker. Søknad om deponering av masser i tilstandsklasse 2 eller høyere må sendes inn i god tid før deponeringsbehovet oppstår, og det må minimum medfølge beskrivelse sortering, prøvetaking og klassifisering av massene samt en risikovurdering av for spredning av forurensning fra arealene hvor massene er tenkt anbragt og en begrunnelse for hvorfor man ikke ønsker å transportere massene til godkjent avfallsdeponi med gyldig tillatelse.

Faktagrunnlag

Vurdering etter vannforskriften

Miljømålet i vannforskriften er at alle vannforekomster skal oppnå minst god økologisk og kjemisk tilstand.

Det rensede driftsvannet fra anleggsarbeidene ledes til Litleåne, som igjen renner ut i Kvina om lag 7 kilometer opp fra Fedafjorden.

Litleåne er registrert som egen vannforekomst i vann-nett, og delstrekningen mellom Galdalsvann og Kvina har vannforekomst-ID 025-431-R. Elva har svært dårlig økologisk tilstand på bakgrunn av kvalitetselementer for laks. Den aktuelle delstrekningen er imidlertid ikke anadrom. Kjemisk er tilstanden vurdert som god. Delstrekningen er kalket siden midten av 1990-tallet.

I og med at NVE har gitt konsesjon til kraftverket, så har samfunnsnyttene ved kraftutbyggingen blitt vurdert til å være større enn eventuelle ulemper tiltaket vil medføre, jf. forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) §§ 4 og 12.

Ved å sette vilkår knyttet til utslippene fra anleggsfasen, har Statsforvalteren lagt til grunn at § 12 ikke kommer til anvendelse for de utslippsrelaterte påvirkningene.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Ål er registrert i nedre deler av Litleåne. Selv om det ikke foreligger registreringer høyere opp, har NVE etter innspill fra Statsforvalteren i Agder sikret at tiltakshaver skal tilrettelegge for ålevandring forbi kraftverket. Det er kjent at det er ørekyt i vassdraget. Det er ikke ventet at anleggsarbeidene vil påvirke den anadrome strekningen av elva ned mot Kvina. Det er ellers ikke registrert sårbare arter eller naturtyper i området som vil bli negativt påvirket av tiltaket.

NVE har i sin konsesjonssak vurdert samfunnsnyttene av tiltaket. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere utslippet fra anleggsfasen vurderes å være tilstrekkelig til å treffe en beslutning, og naturmangfoldloven § 9 om «føre var»-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse. Utslippstillatelsens vilkår er ment å sikre at bedriften gjennomfører nødvendige tiltak for å forhindre skader på og ulemper for naturmiljøet, jf. tidligere avsnitt om ulike forurensningskomponenter. Dette faller inn under naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

Forhåndsvarsel og uttalelser

Statsforvalteren vurderer at saken er tilstrekkelig opplyst og forhåndsvarslet gjennom NVE sin høring av detaljplan for landskap og miljø i perioden 10 mars – 21. april, hvor det ble innhentet høringsinnspill fra Kvinesdal kommune, Gjemlestad-Jerdal elveeierlag v/Kristin Edland-Aamodt, Agder fylkeskommune, Statsforvalteren i Agder og Bane NOR SF.

Vi vurderer derfor at en ny høring ikke er nødvendig, jmfør forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 36-9 bokstav c).

Oversendelse av utkast til tillatelse

Utkast av tillatelsen er ikke sendt til bedriften, da vilkårene som er satt i all hovedsak er i samsvar med hva bedriften selv har foreslått og hva som er gitt i tilsvarende saker. Vi viser i den forbindelse også til telefonmøte avholdt med tiltakshaver og deres konsulent den 26. oktober 2022.

Konklusjon

Statsforvalteren i Agder har behandlet søknaden om utslippstillatelse fra midlertidig anleggsvirksomhet, og vi har sammenholdt de forurensningsmessige ulempe opp mot de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket. Under forutsetning av at bedriften gjennomfører de avbøtende tiltakene som er beskrevet og at utslippene er innenfor de fastsatte grenseverdiene i utslippstillatelsen, vurderer vi at tiltaket ikke vil være til vesentlig ulempe for naturmiljøet. Vi gir derfor tillatelse til utslipp i forbindelse med midlertidige anleggsarbeider etter forurensningsloven § 11, jf. § 16. Statsforvalteren vil kunne følge opp anlegget ved tilsyn.

Klageadgang

Dersom det er noe i tillatelsen dere ønsker å klage på, kan dere sende klage til Miljødirektoratet.

Gjemlestad Kraftverk og andre med rettslig klageinteresse kan klage innen tre uker fra dere har mottatt underretning om vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28. Klagen bør være begrunnet og skal sendes til Statsforvalteren i Agder.

Gjemlestad Kraftverk AS kan også klage på vedtak om fastsettelse av gebyrsats til Miljødirektoratet innen tre uker etter at underretning om vedtaket er mottatt, jf. forurensningsforskriften § 41-5. En eventuell klage bør være begrunnet og skal sendes til Statsforvalteren i Agder. Bedriften må betale det fastsatte gebyret, og dersom en klage tas til følge vil det overskytende beløpet bli refundert fra Miljødirektoratet.

Med hilsen

Ingunn Løvdal(e.f.)
miljøverndirektør

Veronica Skjævestad
faggrupeleder forurensning

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vilkår - Tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet - Gjemlestad Kraftverk AS, Kvinesdal kommune
- 2 Klageskjema Gjemlestad Kraftverk AS

Kopi til:

KVINESDAL KOMMUNE
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
REGION SØR

Nesgata 11 4480 KVINESDAL
Postboks 3103 TØNSBERG
2124

Tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet, Gjemlestad Kraftverk AS

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen. Vilkårene framgår på side 4 til og med side 14.

Hvis bedriften ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må bedriften i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Bedriften bør først kontakte forurensningsmyndigheten for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at forurensningsmyndigheten kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Nøkkeldata

Bedrift	Gjemlestad Kraftverk AS
Postadresse for bedriften	C/o Forte Vannkraft AS, Rådhusgata 17, 0158 OSLO
Org. nummer (bedrift)	925 641 774, eid av 952 531 138
Næringskode og bransje	35.111 Produksjon av elektrisk vannkraft
Type virksomhet	Utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet
Beliggenhet/gateadresse	Litleåne ved Gjemlestad
Kommune og fylke	Kvinesdal, Agder
Lokalisering av anlegg	UTM sone 32, øst: 384934, nord: 6470505

Forurensningsmyndighetens referanser

Tillatelsesnummer: 2022.0928.T	Anleggsnummer: 4227.0061.1	
Tillatelse første gang gitt: 25.11.2022	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret:
Veronica Skjævestad Faggrupeleder forurensning	Ole Martin Aanonsen Seniorrågiver	

Innholdsfortegnelse

Tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet, Gjemlestad Kraftverk AS	1
1 Tillatelsens ramme.....	4
2 Generelle vilkår.....	4
2.1 Utslippsbegrensninger	4
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier.....	4
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	4
2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold	4
2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare	5
2.6 Internkontroll.....	5
3 Utslipp til vann.....	5
3.1 Utslippsbegrensninger	5
3.1.1 Utslipp fra punktkilder	5
3.1.2 Utslippsreducerende tiltak	6
3.1.3 Drift og vedlikehold av renseanlegg.....	7
3.2 Sanitæravløpsvann	7
4 Grunnforurensning og forurensete sedimenter.....	7
5 Kjemikalier	8
6 Støy	8
7 Avfall	9
7.1 Generelle krav	9
7.2 Håndtering av avfall.....	10
7.2.1 Generelle krav til håndtering.....	10
7.3 Håndtering av bunnrensk fra tunnel og slam fra renseanlegg	10
8 Utslippskontroll og rapportering	11
8.1 Utslippskontroll	11
8.2 Kvalitetssikring av målingene	11
8.3 Program for utslippskontroll.....	12
8.4 Rapportering.....	12
8.4.1 Import av data til Vannmiljø	12
8.4.2 Rapportering til Statsforvalteren.	12
9 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning.....	13
9.1 Miljørisikoanalyse.....	13
9.2 Forebyggende tiltak	13

9.3	Beredskap	13
9.4	Varsling av akutt forurensning	14
10	Tilsyn	14

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet i forbindelse med bygging av vannveg i fjell for Gjemlestad Kraftverk AS ved Gjemlestad i Kvinesdal kommune. Tillatelsen omfatter utslipp av rensed drifts- og drensvann fra tunneldriving og avrenning fra anleggs- og verkstedområder.

Bedriften skal drive om lag 1100 meter tunnel fra tunnelpåhugget og opp til inntaket i Litleåne. Vannet skal ledes i rør fra utløpet av tunnelen og ned til kraftstasjonen. Anleggsarbeidet er ventet å ta til senhøsten 2022 og er ventet å pågå i om lag et år.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 9. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 9.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 til 9 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som minimum medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 9.4.

2.6 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette¹. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 9.1.

3 Utslipp til vann

3.1 Utslippsbegrensninger

3.1.1 Utslipp fra punktkilder

Utslipp fra renseanlegg for tunnelvann og installerte oljeutskillere regnes som punktutslipp. Utslippsgrense for de aktuelle parameterne er fastsatt i tabell 1.

---

¹ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996 nr. 1127

Tabell 1: Grenseverdier for forurensning fra punktkilder.

Komponent	Utslippsgrense	Prøvetakingsfrekvens	Resipient
Suspendert stoff (SS)	100 mg/l	Ukentlig stikkprøvetaking	Litleåne
Olje	5 mg/l	Ukentlig stikkprøvetaking	Litleåne
Surhet	Intervallet mellom pH 6 og 8	Kontinuerlig logging	Litleåne
Turbiditet	Alarmgrense skal etableres på bakgrunn av sammenheng mellom suspendert stoff og turbiditet	Kontinuerlig logging	Litleåne

Forurensningsmyndigheten vil på bakgrunn av ny kunnskap eller ny teknologi kunne fastsette strengere grenser og/eller krav om målinger.

3.1.2 Utslippsreducerende tiltak

Tiltakshaver skal etablere tilstrekkelige renseløsninger og avbøtende tiltak for å redusere utslipp av partikler, partikkelbunden forurensning, olje og andre miljøgifter så langt det lar seg gjøre, slik at arbeidene ikke medfører skade på eller ulempe for miljøet. Anleggsområdet skal opparbeides slik at forurensning fra det kan kontrolleres. Alle grenseverdier for utslipp skal overholdes for alt rensert vann i hele anleggsperioden.

Bedriften skal etablere rutiner for påfylling av drivstoff, vedlikehold av maskinpark mv. med det formål å redusere forurensning til grunn og resipient. Ved spill av drivstoff, oljeforbindelser eller andre kjemikalier skal mest mulig samles opp og leveres til godkjent mottak. Absorbenter skal være tilgjengelige på steder der forurensning kan oppstå.

Det skal ikke etableres verksteder, vaskehaller og spyleplasser med direkte avrenning til resipient. Eventuelle vaskehaller og spyleplasser skal ha installert oljeutskiller. Verkstedhaller skal ha tett dekke.

Det er ikke tillatt å vaske betongbiler, herunder også betongrenner og betongpumpesystemer, på anleggsområdet uten at vaskevannet ledes gjennom et renseanlegg med pH-justering. Alle grenseverdier i tillatelsen gjelder også for vaskevann fra betongbiler.

Bedriften skal håndtere overvann i anleggsperioden slik at det ikke fører til skade eller ulempe for miljøet. Det skal gjennomføres avskjærende tiltak for å lede overvann rent gjennom anleggsområdet uten at overvannet bidrar til erosjon og spredning av partikkelforurensning til resipienten.

3.1.3 Drift og vedlikehold av renseanlegg

Drifts- og drensvannet fra tunneldrivingen skal ledes til konstruksjoner for sedimentering av partikler og annen rensing i henhold til punkt 3.1.1. Etter rensesystemene ledes vannet til resipient.

Bedriften må sikre at dimensjoneringen av rensesystemene er tilpasset anleggets maksimale vannmengde, slik at vannet har tilstrekkelig oppholdstid til at sedimentering kan finne sted i nødvendig omfang. Om nødvendig skal bedriften tilføre flokkuleringsmiddel, eller andre tiltak, for å sikre at vilkårene i utslippstillatelsen overholdes.

Bedriften må ta høyde for episoder med ekstremvær i sin risikovurdering og beredskapsplan, jf. punkt 9.1 i denne tillatelsen.

Bedriften skal ha skriftlige rutiner for kontroll av renseanordningene, herunder kalibrering av måleutstyr og rutiner for tømning av sedimentert materiale.

3.2 Sanitæravløpsvann

Kommunen er myndighet for regulering av sanitæravløpsvannet fra virksomheten.

4 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Bedriften skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftens område og forurensede sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriftens kapittel 2², eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

---

² Jf. forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider

Tiltak i forurensede sedimenter må ha tillatelse etter forurensningsloven eller forurensningsforskriftens kapittel 22³.

5 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁴

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁵ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

6 Støy

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som innfallende lydtrykknivå ved mest støyutsatte fasade:

---

³ Jf. forurensningsforskriftens kapittel 22 om mudring og dumping i sjø og vassdrag

⁴ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

⁵ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

Tabell 2: Grenseverdier for støykilder fra anleggsvirksomhet

Bygningstype	Dag (kl. 07-19) $L_{pAekv12h}$	Kveld (kl. 19-23) $L_{pAekv4h}$	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) $L_{pAekv16h}$	Natt (kl. 23-07) $L_{pAekv8h}$
Boliger, fritidsboliger, sykehus og pleieinstitusjoner	60 dB(A)	55 dB(A)	55 dB(A)	45 dB(A)
Skoler og barnehager	55 dB(A) $L_{pAekv(n)h}$			

L_{pAekvT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

Støygrensene gjelder ikke for bebyggelse av forannevnte type som er etablert etter at støygrensene trådte i kraft.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet samt lossing/lasting av råvarer og produkter.

Bedriften skal varsle naboer og nærliggende støyfølsom bebyggelse så tidlig som mulig, og varselet driftstid skal overholdes for å sikre forutsigbarhet for de berørte.

7 Avfall

7.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder gjenvinning, skjer i overensstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.⁶

Innholdet av skadelige stoffer i avfallet skal begrenses mest mulig.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal primært ombrukes i egen produksjon eller i andres produksjon. Hvis dette ikke er mulig eller medfører urimelig kostnad, skal det fortrinnsvis materialgjenvinnes. Dersom dette heller ikke er mulig uten urimelig kostnad, skal avfallet så langt mulig uten urimelig kostnad gjenvinnes på annen måte.

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke sammenblandes hvis dette kan medføre fare for forurensning eller

⁶ Se blant annet avfallsforskriften av 1.6.2004 nr. 930 og kapittel 18 i forurensningsforskriften av 1.6.2004 nr. 931.

skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

7.2 Håndtering av avfall

7.2.1 Generelle krav til håndtering

All håndtering av avfall skal foregå slik at det ikke medfører avrenning til grunn eller overflatevann. Sjenerende støving skal unngås. Farlig avfall skal ikke lagres lenger enn 12 måneder.

I tillegg gjelder følgende:

- a. All håndtering av avfall skal være basert på en risikovurdering, jf. punkt 2.6 Internkontroll og 9 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning.
- b. Bedriften skal ha kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret.
- c. Avfallslager skal være sikret slik at uvedkommende ikke får adgang. Lagret farlig avfall skal ha forsvarlig tilsyn. Lagret avfall skal være merket slik at det fremgår hva som er lagret.
- d. Avfall som ved sammenblanding kan gi fare for brann, eksplosjon eller dannelse av farlige stoffer, skal lagres med nødvendig avstand.
- e. Alt farlig avfall, uavhengig av mengde, skal lagres innendørs og på tett dekke⁷ med oppsamling av eventuell avrenning. Annen lagringsmåte kan godtas dersom bedriften kan dokumentere at den valgte lagringsmåten gir minst like lav risiko og like god miljøbeskyttelse.

Bedriften skal ha rutiner for oppsamling av plastrester, skytetråd og annet avfall som oppstår under anleggsarbeidene.

7.3 Håndtering av bunnrensk fra tunnel og slam fra renseanlegg

Bunnrenskemasser fra tunnel og slam fra sedimenteringsanlegg og rensesystemer regnes som næringsavfall og skal håndteres i samsvar med forurensningsloven § 32.

Bedriften skal ta prøver av slam og bunnrenskemasser i henhold til skriftlige rutiner for dette. Dersom analyser viser at konsentrasjonen av helse- og/eller miljøskadelige stoffer ligger under grenseverdiene for tilstandsklasse 2 gitt i Miljødirektoratets veileder «Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn» – TA 2553/2009, så kan massene disponeres fritt i anleggsområdet, og bruken vil anses å tilfredsstillende kravene til gjenvinning av avfall, jf. forurensningsloven § 32 første ledd.

---

⁷ Med tett dekke menes fast, ugjennomtrengelig og tilstrekkelig slitesterkt dekke for de aktuelle materialer/avfallstyper.

Dersom analysene viser at massene har verdier i tilstandsklasse 2 eller høyere, må massene leveres til godkjent avfallsanlegg med tillatelse til å håndtere denne typen masser.

Søknad om annen disponering av massene kan sendes til forurensningsmyndigheten. Søknaden må omfatte en begrunnelse for ønsket om bruk av masser i henhold til forurensningsloven § 32 annet ledd samt etablering av ny lokalitet med forurensning i grunnen, jf.

www.grunnforurensning.miljodirektoratet.no/veiledergrunnforurensning.pdf og må vise en risikovurdering for spredning av forurensning og risiko for skade på helse og miljø, redegjøre for prøvetaking, sortering og disponering og ha en begrunnelse for den omsøkte disponeringen.

Søknaden må sendes i god tid før behovet for deponering oppstår. Forurensningsmyndighet i denne typen saker er Miljødirektoratet.

8 Utslippskontroll og rapportering

8.1 Utslippskontroll

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene ved å gjennomføre målinger. Målinger kan bestå av prøvetaking, analyse og beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i tabell 1 i tillatelsen.
- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning.

For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

8.2 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret ved å bruke akkrediterte laboratorier for analyse av prøvene. Laboratoriet må være akkreditert for den aktuelle analysen.

Målinger skal gjennomføres i henhold til Norsk Standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Siden akkreditert metode for suspendert stoff må baseres på stikkprøver, skal utslippet også måles kontinuerlig for turbiditet. Måleprogrammet skal beskrive metode for å etablere en sammenheng mellom suspendert stoff og turbiditet, forslag til midlingstider og alarmgrenser mv. Når det er etablert en lineær sammenheng mellom analyseresultater for suspendert stoff og turbiditet, så kan målingene baseres på kontinuerlig logging av turbiditet med alarmgrenser og midlingstider.

8.3 Program for utslippskontroll og resipientovervåking

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

I programmet skal bedriften redegjøre for de kartlagte utlippene, gjennomføringen av utslippskontrollen/resipientovervåkingen og kvalitetssikring av målingene.

I tillegg til prøvetaking og måling av parameterne i tabell 1, jf. vilkår 3.1.1, skal bedriften ta månedlige vannprøver oppstrøms og nedstrøms tiltaksområdets utslippspunkt, hvor følgende parametere skal inngå i målingene:

- pH
- Nitrat-N
- Ammonium-N
- Totalt nitrogen
- Turbiditet
- Totale hydrokarboner

Programmet for utslippskontroll skal holdes oppdatert.

Der hvor det allerede er etablert vannovervåkingstiltak som er representative for oppstrøms og nedstrøms målinger, kan bedriften etablere samarbeid med andre om prøvetaking. Ansvarsforholdene for prøvetakingen må avklares skriftlig, jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 6. Målingene må minst tilfredsstille denne tillatelsens krav til analyserte parametere og frekvens for prøvetakingen.

Bedriften skal ta vare på alle prøveresultater og annen dokumentasjon fra utslippskontrollen. Opplysningene skal være tilgjengelige ved kontroll eller på forespørsel fra forurensningsmyndigheten, jf. forurensningsloven § 50.

Måleprogrammet for utslippskontroll og resipientovervåking skal sendes til Statsforvalteren i Agder før anleggsstart.

8.4 Rapportering

8.4.1 Import av data til Vannmiljø

Bedriften plikter å rapportere data fra oppstrøms referansestasjon til databasen Vannmiljø (<https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) minimum én gang per år.

8.4.2 Rapportering til Statsforvalteren.

Bedriften skal kvartalsvis sende en kortfattet redegjørelse for prosjektets framdrift til Statsforvalteren i Agder. Rapporten skal inneholde:

- Prosjektets fremdrift
- Alle måledata fra prøvetakingen siste periode på excel-format og oppsummert i grafisk fremstilling
- En vurdering av målingene og beskrivelse av og årsak til eventuelle avvik fra tillatelsens vilkår.
- Hvilke avbøtende tiltak som er gjennomført med tanke på ytre miljø siste periode

- Klager fra berørte naboer eller organisasjoner som gjelder ytre miljø og hvordan disse er fulgt opp.

Bedriften skal sende rapport til Statsforvalteren i Agder senest seks måneder etter at anleggsarbeidet er slutført. Rapporten skal inneholde følgende:

- Beskrivelse av utført arbeid
- Oppsummering og vurdering av alle måledata fra anleggsperioden
- Samlet beskrivelse av og dokumentasjon på effekt og avbøtende tiltak som er gjennomført for å forhindre forurensning
- Samlet redegjørelse for eventuelle oppståtte avvik fra vilkår i tillatelsen, herunder begrunnelse for avvik og hvordan avvikene er fulgt opp.
- Bekreftelse på at alle relevante data er importert til databasen Vannmiljø, jf. punkt 8.4.1 i denne tillatelsen.

9 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

9.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle hendelser som kan føre til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc. og fremtidige klimaendringer.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

9.2 Forebyggende tiltak

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette de tiltak som er nødvendige for å redusere miljørisikoen til et akseptabelt nivå. Dette gjelder både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

9.3 Beredskap

Bedriften skal om nødvendig på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Hvis aktuelt, skal beredskapsplanen mot akutt forurensning øves minimum en gang per år.

9.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁸. Bedriften skal også så snart som mulig underrette forurensningsmyndigheten på epost sfagpost@statsforvalteren.no i slike tilfeller.

10 Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten, eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med virksomheten til enhver tid.

---

⁸ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Vedlegg 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 til 14.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE

4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Perfluorheksansyre	PFHxA
2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Organiske UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC

Statsforvalteren i Agder

Fløyveien 14
Postboks 504
4804 Arendal
Tlf. 37 01 75 00
E-post: sfagpost@statsforvalteren.no

Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak

Dato: 25.11.2022

Til:

Klageinstans:

Gjemlestad Kraftverk AS C/o Forte Vannkraft AS Rådhusgata 17 0158 OSLO	Miljødirektoratet
---	-------------------

Denne meldingen gir viktige opplysninger hvis du/dere ønsker å klage over vedtak du/dere har fått underretning om.

Klagerett

Du/dere har rett til å klage over vedtaket.

Hvem kan du/dere klage til?

Du/dere kan klage til klageinstansen, dvs. det organ som er nevnt i rubrikken ovenfor til høyre. Men klagen skal først sendes til Statsforvalteren. Hvis ikke Statsforvalteren endrer sitt vedtak som følge av klagen, vil den bli sendt videre til klageinstansen for avgjørelse.

Fristen til å klage

Klagefristen er **tre uker** fra den dag dette brevet kom fram. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristen løper ut. Dersom du/dere klager så sent at det kan være uklart for oss om du/dere har klaget i rett tid, bes du/dere opplyse når denne meldingen kom fram.

Dersom klagen blir sendt for sent, er det adgang til å se bort fra den. Om du/dere har særlig grunn til det, kan du/dere likevel søke om å få forlenget klagefristen. Du/dere bør da i tilfelle nevne grunnen til forsinkelsen.

Rett til å kreve begrunnelse

Dersom du/dere ikke allerede har fått begrunnelse for vedtaket, kan du/dere sette fram krav om å få det. Slikt krav må settes fram i løpet av klagefristen. Klagefristen blir i så fall avbrutt, og ny frist begynner å løpe fra det tidspunkt du/dere mottar begrunnelsen.

Klagens innhold

Klagen skal nevne det vedtak det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Du/dere bør også nevne din/deres begrunnelse for å klage og eventuelle andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen.

Klagen må undertegnes.

Utsetting av vedtaket

Selv om du/dere har klagerett, kan vedtaket vanligvis gjennomføres straks. Du/dere har imidlertid adgang til å søke om å få utsatt iverksettingen av vedtaket inntil klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Du/dere har også anledning til å søke om utsatt iverksettelse ved klage til Sivilombudsmannen.

Rett til å se sakens dokumenter og til å kreve veiledning

Med visse begrensninger har du/dere rett til å se dokumentene i saken. Du/dere må i tilfelle vende deg/dere til Statsforvalterens kontor. Der kan du/dere også få nærmere veiledning om adgangen til å klage, om framgangsmåten ved klage og om reglene for saksbehandlingen ellers.

Kostnader ved klagesaken

Du/dere kan søke om å få dekket utgifter til nødvendig advokatbistand etter reglene om fritt rettsråd. Her gjelder imidlertid normalt visse inntekts- og formuesgrenser. Statsforvalterens kontor eller vedkommende advokat kan gi nærmere veiledning. Det er også særskilt adgang til å kreve dekning for vesentlige kostnader i forbindelse med klagesaken, f.eks. til advokatbistand. Men det er blant annet et vilkår at klageinstansen har gjort endringer i det påklagde vedtaket som er til gunst for deg/dere. Statsforvalteren vil om nødvendig orientere deg/dere om retten til å kreve slik dekning for sakskostnader.

Klage til Sivilombudet

Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet) fører kontroll med den offentlige forvaltningen. Før du/dere bringer saken inn for ombudsmannen, må du/dere utnytte de vanlige klagemuligheter.

Særlige opplysninger:

--